

Lausunto

07.06.2022

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

Suomen Tuulivoimayhdistys (STY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä. STY pitää lausunnoilla olevan hallituksen esityksen tarkoitusta kannatettavana ja tärkeänä ja toivoo lain astuvan mahdollisimman pian voimaan.

Aluehallintoviraston käsittelyaikojen lyhentäminen on tärkeää merituulivoimahankeiden nopeuttamiseksi, sillä merituulivoimahanke tarvitsee aina vesilain mukaisen luvan. Myös maatuulivoimahanke voi hyvin harvinaisessa poikkeustapauksessa tarvita vesilain mukaisen luvan.

Esitämme, että ehdotetut lakimuutokset laajennetaan koskemaan myös uuden 2 a §:n mukaisten hankkeiden ympäristölupia, jotka käsittelee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Maatuulivoimahankeet suunnitellaan yleensä siten, että ne eivät tarvitse ympäristölupaa. Ympäristölupaa voidaan kuitenkin edellyttää naapurussuhdelain perusteella, jolloin lupahakemuksen käsittelee kunta. Huomioiden nyt ehdotetun lain tavoitteet, STY ei näe syytä asettaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelemiä ympäristölupahakemuksia eriarvoiseen asemaan aluehallintoviraston käsittelemiin ympäristölupuihin nähden.

STY pitää perusteltuna sitä, että käsittelyn etusija edellyttää hakijalta oma-aloitteisuutta. Näemme kuitenkin hieman haasteellisenä sen, että etusijan määrittämisessä käytettäisiin EU:n taksonomia-asetuksen ns. ei merkittävää haittaa -periaatetta (do no significant harm, DNSH). Selvityksen laatimisesta ja sen arvioinnista voi aiheutua työtaakka luvanhakijalle ja viranomaiselle, mikä voi toimia lakimuutosten tavoitteita vastaan. Lisäksi esityksessä ei ole täysin selvää, miten DNSH-

periaatteen ”huomioon ottaminen” osoitetaan. EU:n taksonomia-asetuksen perusteella komission tulee antaa ns. delegoituja säädöksiä, joilla täydennetään kunkin taksonomian periaatteen osalta tekniset arviointikriteerit sen arvioimiseksi, aiheutuuko toiminnasta merkittävää haittaa jollekin toiselle taksonomian kriteerille, mutta hallituksen esityksen luonnoksessa ei ainakaan suoraan viitata näihin kriteereihin.

Lisäksi toivomme esityksen jatkotyössä harkittavan, että menettelyllisestä etusijasta päätettäisiin erillään aluehallintoviraston lupapäätöksestä, eikä käsittelyratkaisuna osana lupapäätöstä. Ellei päätöksiä eriytetä toisistaan, on riskinä, että varsinaiseen lupapäätökseen tullaan sisällyttämään DNSH-kriteeristön asioita, joita ei nykyisin mukaan näissä lupa-asioissa puntaroida. Uudet asiat ja kriteerit voivat toimia yhtenä lisäperusteena muutoksenhaussa kuormittaen oikeusasteita ja lisäten hallinnollista taakkaa. Esitämme, että etusijasta annettaisiin kevyt erillinen päätös, josta ainoastaan asianosaisella taholla olisi mahdollisuus hakea oikaisua. Näin DNSH-kriteerit eivät sotkeutuisi varsinaiseen lupapäätöksen ratkaisuun. Näin vältettäisiin myös ongelmallinen lopputulos silloin, jos aluehallintovirasto on tehnyt etusijamenettelyn soveltamisesta lainvastaisen päätöksen. Menettelyjen erottamista toisistaan puoltaa myös se, että mikäli sekä kiireellisyys että varsinainen lupa-asia annetaan samalla päätöksellä, jää muutoksenhakuoikeus etusijan osalta tehottomaksi, koska se ei johda kiirehtimiseen aluehallintovirastossa (koska asia on jo ratkaistu) eikä hallinto-oikeudessa (koska aluehallintovirasto ei ole soveltanut päätökseen menettelyllistä etusijaa).

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

STY pitää perusteltuna sitä, että hallintotuomioistuimessa säännöstä kiireellisenä käsittelemisestä sovellettaisiin viran puolesta eikä hakemuksesta. Mielestämme on riittävää, että kiireellisyys ja etusija ratkaistaan vain kerran ja sen ratkaisee aluehallintovirasto. Tämä menettely edellyttäisi kuitenkin sitä, että AVI:ssa päätös kiireellisyydestä ja varsinainen lupapäätös eriytetäisiin toisistaan.

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

197 a pykälä tulisi ulottaa koskemaan myös uusiutuvan energian hankkeiden ympäristölupia, joiden myöntäjänä on aluehallintoviraston sijaan kunta. Maatuulivoimahankkeet suunnitellaan yleensä siten, että ne eivät tarvitse ympäristölupaa. Ympäristölupaa voidaan kuitenkin edellyttää naapurussuhdelain perusteella, jolloin lupahakemuksen käsittelee kunta. Vihreän siirtymän edistämiseksi on tärkeää nopeuttaa myös näiden ympäristölupien käsittelyä hallinto-oikeuksissa.

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

STY kannattaa uutta 188 a pykälää ja pitää tärkeänä, että muutos astuu voimaan mahdollisimman pian.

Tuulivoima on keskeisessä roolissa Suomen vihreässä siirtymässä. Tuulivoima tarjoaa edullista sähköä, jolla mahdollistetaan teollisuuden, lämmityksen ja liikenteen sähköistämistä sekä vetytaloutta. Suomessa tällä hetkellä suurin uusiutuvan energian kasvupotentiaali on maatuulivoimassa, joka ei pääsääntöisesti tarvitse vesilain mukaista lupaa eikä ympäristölupaa. Mikäli maatuulivoimahanke tarvitsee ympäristöluvan, myöntää luvan kunta. Onkin äärimmäisen tärkeää, että myös maatuulivoimaa koskevia menettelyjä otetaan nyt säädettävän muutoksenhaun ohituskaistan piiriin. Tästä syystä hallituksen esityksen jatkokehityksessä tulee pitää luonnoksen

mukaisesti muutoksenhaun ohituskaistalla myös uusiutuvan energian hankkeiden asemakaavan ja 77a § tuulivoimaosayleiskaavan muutoksenhakukäsittelyt. Hallituksen esityksen jatkotyössä tulee myös harkita, pitäisikö pykälä ulottaa koskemaan kaikki vihreän siirtymän hankkeita, sillä esimerkiksi vedyntuotantolaitokset tarvitsevat pääsääntöisesti myös kaavallisen ratkaisun.

Esitämme lisäksi, että kyseisen muutoksen piiriin otettaisiin myös 188 a pykälässä mainittujen kaavojen perusteella myönnettyjä rakennuslupia koskevat valitukset. Kaavoitettujen tuulivoimahankkeiden toteuttaminen viivästyy usein siksi, että myös rakennusluvista valitetaan. Maatuulivoimahankkeiden osalta rakennuslupa on hankkeen toteuttamisen kannalta keskeisin lupa, sillä hankkeet suunnitellaan yleensä siten, että ne eivät tarvitse ympäristölupaa. Jotta maatuulivoimahankkeita ja muita uusiutuvan energian hankkeita koskisi ympäristö- ja vesilupia edellyttäviä hankkeita vastaavat hankkeen keskeisten lupien valitusten nopeutettu käsittely, tulisi myös uusiutuvan energian hankkeiden rakennuslupia koskevat valitukset käsitellä kiireellisenä.

Lausuntonne luonnoksen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

STY kannattaa luonnoksen siirtymäsäännöksiä, joiden mukaan luvanhakija voisi pyytää aluehallintovirastolta menettelyllisen etusijan soveltamista jo vireillä olevaan lupahakemukseensa ja että lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä olleisiin laissa tarkoitettuihin valituksiin.

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

Suomen Tuulivoimayhdistys pitää kannatettavana lausunnoilla olevan hallituksen esityksen ja siihen liittyvän asetuksen tavoitetta pyrkiä nopeuttamaan uusiutuvan energian ja P2X-hankkeiden lupamenettelyjä ja muutoksenhakutuomioistuinkäsittelyitä.

STY näkee, että olisi tärkeää tuoda esille, miten varmistetaan, ettei hallinto-oikeuksille myönnetty lisärahoitus valu tuomioistuinten yleisiin tarpeisiin ja miten erilaisia kiireellisesti käsiteltäväksi säädettyjä menettelyitä priorisoidaan keskenään.

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumuiutiosta

Asetuksen jatkotyössä tulee kiinnittää huomiota perustelumuiutien päiväyksiin, joissa on nyt seuraava ristiriita: ”Asetus annettaisiin sen jälkeen, jos lainmuutos hyväksytään eduskunnassa syksyllä 2023.” ja ”Asetusehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023”.

Laki ja asetus olisi tärkeää saada voimaan mahdollisimman pian ja STY toivoo, että hallituksen esitys hyväksytään eduskunnassa syksyllä 2022, jolloin laki ja siihen liittyvä asetus voivat astua voimaan jo 2023 alussa.

Mikkonen Anni
Suomen Tuulivoimayhdistys ry